
Wprowadzenie

Połączenie pojęcia przedsiębiorczości z edukacją ma swoje korzenie w ewolucji poglądów na rolę czynników wzrostu gospodarczego. Jak dowodzi literatura przedmiotu, oprócz klasycznych czynników wzrostu, takich jak nakład i wydajność pracy oraz kapitału, rosnące znaczenie przypisuje się przedsiębiorczości i związanej z tym innowacyjności przedsiębiorstw.

Sama dyskusja na temat przedsiębiorczości, a w szczególności jej połączenie z edukacją jest ciągle otwarta, ale wyłania się z niej już pewien konsensus. Można go sprowadzić do twierdzenia o korzystnym wpływie edukacji na rozwój przedsiębiorczości, rozumianej nie tylko jako tworzenie nowych przedsiębiorstw przez studentów, ale przede wszystkim jako kształtowanie postaw i zachowań przydatnych w każdej dziedzinie życia człowieka.

Dylematy związane z kształceniem w zakresie przedsiębiorczości na poziomie akademickim stają się w ostatnich latach przedmiotem głębszych rozważań, zarówno z inicjatywy środowiska akademickiego jak i podmiotów publicznych, instytucji i organizacji zainteresowanych stymulowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Na tym tle powstaje pytanie o kształt edukacji, w tym o programy oferowane na wyższych uczelniach w Polsce, także w innych krajach, które mogą służyć jako punkt odniesienia. Rozwijająca się współpraca międzynarodowa, wymiana studentka i kadry naukowej a także prowadzenie wspólnych prac badawczych składają do analiz tego zagadnienia nie tylko interesującego jako samego w sobie, ale także wnoszącego wartość dodaną w analizach komparatywnych.

W przedstawianej książce nawiązano do doświadczeń Hiszpanii. Stało się tak z dwóch powodów. Po pierwsze, daje się zaobserwować liczne podobieństwa na gruncie gospodarczym Polski i Hiszpanii, szczególnie z punktu widzenia roli małych i średnich przedsiębiorstw, po drugie, występują podobieństwa w zakresie relatywnie słabego wsparcia społeczno-kulturowego dla aktywności przedsiębiorczej, na co wpływ miały wydarzenia historyczne kształtujące mentalność oraz postawy ludzi względem pracy oraz cenione przez nich wartości w obu krajach.

Ponadto, długoletnia współpraca z uczelniami w Hiszpanii, prowadzona przez katedrę Mikroekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu pozwala i skłania Autorów do podzielenia się doświadczeniami z realizacji własnego programu studiów, w tym z wybranych, kluczowych z punktu widzenia przedsiębiorczości przedmiotów, takich jak biznes plan i gra biznesowa.

Książka została podzielona na dwie części.

Pierwsza część dotyczy związków między edukacją a przedsiębiorczością w otoczeniu ekonomicznym i społeczno-kulturowym Polski i Hiszpanii. Składają się na nią cztery rozdziały.

W rozdziale pierwszym przedstawiono główne różnice i podobieństwa Polski i Hiszpanii w ujęciu makroekonomicznym, uwzględniając podstawowe miary ekonomicznej oceny gospodarek, jak PKB pc, produktywność, bezrobocie, a także w ujęciu strukturalnym przedstawiono model Polski i Hiszpanii z uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Stanowi to punkt wyjścia i tło dla bardziej ukierunkowanych tematycznie rozważań, przedstawionych w kolejnych trzech rozdziałach.

W rozdziale drugim przedstawiono stan wiedzy w kontekście dyskusji nad rolą edukacji w rozwoju przedsiębiorstwa. Jak dowodzi literatura przedmiotu dyskusja ta jest coraz częściej inicjowana a jej wieloaspektowość wzmacnia przekonanie o pozytywnej korelacji obu pojęć.

Trudna sytuacja na rynku pracy skłania do refleksji nad rolą szkół, uniwersytetów i kształcenia akademickiego w procesie przystosowania się do nowych warunków i oczekiwań pracodawców.

W rozdziale trzecim nawiązano do wybranych elementów kultury przedsiębiorczości w Polsce i Hiszpanii, dokumentując je wynikami badań o charakterze porównawczym. Celem rozdziału jest ukazanie cech kultury przedsiębiorczości w Polsce i Hiszpanii, stanowiącej podłoże dla działalności preprzedsiębiorców¹ oraz nowych przedsiębiorców w procesie tworzenia i rozwoju własnego przedsiębiorstwa.

W rozdziale czwartym nawiązano do potencjału badawczego i dydaktycznego ośrodków akademickich w Polsce i Hiszpanii w zakresie przedsiębiorczości. To właśnie tworzące się w wielu ośrodkach kształcenia środowisko naukowe zainteresowane tą problematyką jest często inicjatorem przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, w tym formalnych programów kształcenia w zakresie przedsiębiorczości. Rozdział ten stanowi jednocześnie pomost dla zaprezentowania doświadczeń edukacyjnych w Polsce.

¹ Pojęcie „preprzedsiębiorcy” oznacza osoby mające zamiar rozpocząć działalność gospodarczą lub takie, które już rozpoczęły działalność, ale znajdują się w jej początkowym etapie (do 3 miesięcy od założenia firmy) [Tarnawa i in. 2013].

Druga część książki dotyczy w zasadniczej większości wybranych elementów kształcenia w zakresie przedsiębiorczości. W sposób uzupełniający przedstawiono w niej również czynniki wpływające na absorpcję wiedzy z punktu widzenia studenta oraz przegląd źródeł finansowania działalności biznesowej, szczególnie z punktu widzenia początkowego stadium rozwoju przedsiębiorstwa. Składa się na nią sześć rozdziałów.

W rozdziale pierwszym zwrócono uwagę na fakt, że o postawach kreatywnych i przedsiębiorczych człowieka decydują również inne, poza edukacyjne czynniki. Zwrócono uwagę na fakt, że w kształtowaniu przedsiębiorczości i kreatywności, obok wrodzonego charakteru i temperamentu człowieka, ważne jest otoczenie, w jakim żyje człowiek, a w szczególności rodzina. W rozdziale tym przedstawiono także znaczenie nowoczesnych metod wyzwalania kreatywności, takich jak studia przypadku i myślenie projektowe.

W rozdziałach drugim i trzecim, które stanowią integralną całość przedstawiono grę biznesową jako narzędzie kształcenia. Zaprezentowano zarówno ujęcie retrospektywne jak i przydatność symulacji biznesowych w kształtowaniu umiejętności przedsiębiorczych. Rozwój technologiczny postawił przed twórcami tego typu gier zupełnie nowe wyzwania, a użytkownikom w znacznie większym stopniu pozwolił poczuć się jak w realnym przedsiębiorstwie. Powstaje jednak pytanie o symetryczność podaży, a zatem i możliwości zastosowania gier w procesie kształcenia z wzrostem ich użyteczności.

W rozdziale czwartym i piątym, które podobnie jak poprzednie dwa rozdziały są integralnie powiązane podjęto problem biznesplanu jako narzędzia oceny pomysłów biznesowych i jego roli w kompetentnej edukacji biznesowej. Szczególne znaczenie zwrócono na jego kompletność, w tym na znaczenie często pomijanej kwestii efektywności finansowej. Poprzez budowę biznesplanów lepiej rozumie się istotę danej działalności biznesowej i dostrzega się sieć powiązań pomiędzy determinantami kondycji danego podmiotu. A zrozumienie modelu teoretycznego i zapanowanie nad nim może być zachętą do podjęcia próby realizacji projektu w rzeczywistości gospodarczej.

Podsumowanie stanowi reasumpcję głównych wniosków i rekomendacji płynących z autorskich opracowań poszczególnych części książki.

Książka jest zasadniczo skierowana do studentów kierunków ekonomicznych i inicjatorów tworzenia specjalności studiów o profilu biznesowym, wzmacniających poprzez edukację postawy przedsiębiorcze wśród studentów. Satysfakcją autorów będzie szerszy odbiór przedkładanej publikacji.